

Sygn. akt I ACa 554/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Romana Górecka (spr.)

Sędzia SA Przemysław Kurzawa

Sędzia SO (del.) Dagmara Olczak – Dąbrowska

Protokolant st. sekr. sąd. Joanna Baranowska

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w K.

przeciwko D. K.

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie

z dnia 3 grudnia 2014 r.

sygn. akt I C 1504/13

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddala powództwo;***
- 2. zasądza od (...) spółki akcyjnej z siedzibą w K. na rzecz D. K. kwotę 600 (sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu postępowania apelacyjnego.***

Przemysław Kurzawa Romana Górecka Dagmara Olczak - Dąbrowska

Sygn. akt I ACa 554/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 3 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie po rozpoznaniu sprawy z powództwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w K. przeciwko D. K. o ochronę dóbr osobistych:

- nakazał pozwanemu, aby w terminie 7 dni od uprawomocnienia się wyroku zamieścił w widocznym miejscu na stronie głównej, prowadzonej przez siebie witryny internetowej pod adresem: (...) napisane czcionką nie mniejszą niż 10 px oświadczenie o następującej treści: „Przepraszam firmę (...) S.A. z siedzibą w K., że na łamach niniejszej strony internetowej rozpowszechniałem na jej temat nieprawdziwe i pomawiające informacje, między innymi o tym, jakoby firma (...) S.A. z siedzibą w K. w celu odzyskania przysługujących jej należności stosowała niedozwolone praktyki, wprowadzała w tym celu błąd swoich rozmówców, wymuszała spłatę nieistniejących długów oraz stosowała metody przypominające stalking lub nimi będące. Zamieszczając ww. informacje na niniejszej stronie internetowej działałem

bezprawnie czym naruszyłem dobra osobiste firmy (...) S.A. z siedzibą w K., a przede wszystkim jej dobre imię, za co niniejszym przepraszam." i utrzymywał powyższe oświadczenie w widocznym dla (...) miejscu przez okres 6 miesięcy, liczone od daty jego publikacji;

2. nakazał pozwanemu zaniechanie naruszania dobrego imienia oraz renomy powoda (...) S.A. z siedzibą w K. poprzez trwałe usunięcie z prowadzonej przez pozwanego witryny internetowej:

a) artykułu po nazwą (...) S.A." zamieszczonego pod adresem internetowym:(...) (...)(...)

b) artykułu pod nazwą „ Wezwanie do zapłaty od (...) reprezentowanej fundusz (...) zamieszczonego pod adresem internetowym:(...)

3. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 977 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Pozwany w toku procesu wnosił o oddalenie powództwa.

Powyższy wyrok zapadł po dokonaniu przez Sąd Okręgowy następujących ustaleń i rozważań:

Strony prowadzą działalność gospodarczą. Powódka polegająca na nabywaniu i dochodzeniu wierzytelności, pozwany sporządza pisma procesowe za wynagrodzeniem, w tym celu prowadzi serwis internetowy pod domeną(...)

Pozwany świadczy pomoc prawną osobom, które otrzymały nakaz zapłaty oraz sporządza artykuły i porady opisujące między innymi działalność firm windykacyjnych.

W serwisie internetowym prowadzonym przez pozwanego zostały opublikowane dwa artykuły dotyczące powódki, w których znalazły się stwierdzenia i opinie takie jak: „(...) Niestety działania firmy (...) są bardzo często nieetyczne a co bardziej istotne wprowadzają w błąd co do rzeczywistej sytuacji prawnej dłużnika”, „(...) W Wezwaniu do zapłaty firma windykacyjna (...) próbuje Panią zastraszyć, twierdząc, iż „ splata długu jest nieuchronna”, zaś „wierzytelności stwierdzone tytułem wykonawczym mogą być wielokrotnie kierowane do egzekucji komorniczej” - co jest bzdurą i świadczy o braku podstawowej wiedzy prawniczej lub próbie wymuszenia na Pani zapłaty nienależnego długu”, „W szczególności w rozmowach telefonicznych pracownicy spółki (...) próbują wprowadzić w błąd rozmówcę co do stanu faktycznego sprawy w celu wymuszenia spłaty nieistniejących długów do których spółka (...) nie ma żadnych praw”, „ spółka (...) w celu wymuszenia spłaty długu często stosuje metody przypominające stalking lub nimi będące”.

Postanowieniem z 22 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy dla Warszawy Pragi w Warszawie w trybie zabezpieczenia przyznał powódce tymczasową ochronę jej praw poprzez udzielenie zabezpieczenia polegającego na zablokowaniu dostępu użytkownikom Internetu do przedmiotowych artykułów oraz zakazaniu pozwanemu rozpowszechniania jakichkolwiek informacji na temat działalności powódki za pomocą sieci Internet przez okres roku od dnia wydania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia. W związku z powyższym kontrowersyjne treści zostały przez pozwanego usunięte.

Sąd Okręgowy wskazał, że stan faktyczny ustalił na podstawie dowodów z dokumentów dołączonych do pozwu, przede wszystkim w postaci wydruków ze strony internetowej pozwanego, uznając, że stanowią one pełnowartościowy materiał dowodowy oraz na podstawie załączonych akt postępowania zabezpieczającego. Sąd I instancji uznał te dowody za wiarygodne, gdyż sam fakt zmiany szaty graficznej strony internetowej pozwanego nie świadczy, iż jest to inna strona, tym bardziej, iż domena pozostała niezmienną.

Częściowo stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie zeznań pozwanego, uznając je za wiarygodne jedynie w zakresie w jakim pozwany przyznał, iż prowadzi serwis internetowy pod domeną(...). W pozostałym zakresie Sąd nie dał wiary zeznaniom pozwanego jako wewnątrznie niespójnym, sprzecznym z zasadami logicznego rozumowania, uznając twierdzenia pozwanego za przyjętą przez niego linię obrony na użytek procesu.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał powództwo za zasadne na podstawie art. 23 k.c. i 24 k.c. w zw. z art. 43 k.c.

Wskazał, że pozwany naruszył dobra osobiste powódki w postaci dobrego imienia i renomy. Podniósł, że art. 24 § 1 k.c. stwarza domniemanie bezprawności działania sprawcy naruszenia dobra osobistego. Na osobie dochodzącej ochrony ciąży obowiązek wykazania, że zachowanie określonej osoby naruszyło jej skonkretyzowane dobro osobiste. Wskazał, że zgodnie z art. 6 k.c. w sprawie o ochronę dóbr osobistych to pozwany musi udowodnić, iż naruszenie nie jest działaniem bez podstawy prawnej.

W ocenie Sądu Okręgowego fakt naruszenia przez pozwanego dóbr osobistych powódki i istnienie przesłanki w postaci bezprawności działania pozwanego nie budzą wątpliwości. Wskazane przez powódkę cytaty ze strony internetowej będącej własnością pozwanego naruszają jej dobra osobiste (oskarżenia o stosowanie nieuczciwych praktyk rynkowych i popełnienie przestępstwa stalkingu), co wskazuje na spełnienie przesłanek z art. 24 k.c.

Sama okoliczność, że zmieniona została szata graficzna strony internetowej nie zmienia faktu, iż należy ona do tego samego właściciela. Nie zmieniła się domena (a jedynie w chwili obecnej jej logo pisane jest wielkimi literami, a nie jak uprzednio małymi), adres strony internetowej pozostał ten sam.

Podniósł, Sąd Okręgowy, że powódka dołączyła wydruki ze strony internetowej, na której umieszczone zostały artykuły, przy czym nadal są one dostępne na stronie pozwanego. Tym samym wykazała, że pozwany swoim zachowaniem naruszył jej dobra osobiste.

Pozostawienie dostępu do artykułów w Internecie może prowadzić do kolejnych naruszeń dóbr osobistych powódki.

Wobec tego, że do naruszenia dóbr osobistych powódki doszło na skutek opublikowania artykułów na portalu internetowym pozwanego za zasadne uznał Sąd I instancji żądanie trwałego usunięcia artykułów oraz opublikowanie przeprosin, zgodnie z żądaniem pozwu.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Od powyższego wyroku apelację wniósł pozwany.

Pozwany zaskarżył wyrok w całości.

Pozwany zarzucił naruszenie:

1. art. 187 k.p.c. poprzez uznanie, iż stroną pozwaną jest D. K. zam. (...) (...)-(...) S. podczas gdy nie wynika to z treści pozwu a nawet z sentencji wyroku;
2. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez dokonanie ustaleń i ocen w sposób dowolny, sprzeczny z treścią dowodów oraz bez wszechstronnego rozważenia całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego i uwzględnienia wszystkich dowodów przeprowadzonych w sprawie, przy braku merytorycznych i rzeczowych argumentów w sposób obiektywnie przekonujących i potwierdzających zasadność wniosków odzwierciedlonych w wyroku;
3. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez błąd w ustaleniach faktycznych, przyjęty za podstawę orzeczenia mający wpływ na jego treść - polegający na przyjęciu, że wydruk z dysku lokalnego, nie podpisany stanowi dowód, iż pozwany naruszył dobra osobiste powódki;
4. art. 232 k.p.c. poprzez przyjęcie, że powódka wywiązała się z obowiązku udowodnienia okoliczności, z której wywodzi skutki prawne;

5. art. 328 § 2 k.p.c., poprzez wadliwe, nie odpowiadające przepisom prawa sporządzenie jego uzasadnienia, które uniemożliwiło dokonanie pozwanemu oceny toku wyводу prowadzącego do wydania zaskarżonego orzeczenia, polegające na: nie ustosunkowaniu się do twierdzeń D. K., iż nie jest pozwanym w niniejszej sprawie.

6. art. 244 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., tj. naruszenie zasady wszechstronnego rozważenia zebranych w sprawie dowodów z dokumentów, pominięciu dowodów istotnych dla sprawy i braku uzasadnienia przyczyn, dla których uznano, iż dokumenty dołączone do pozwu są wiarygodne w konsekwencji doprowadziło do dokonania przez Sąd I Instancji wadliwych ustaleń faktycznych.

Ponadto zarzucił naruszenie art. 23 k.c., 24 k.c., 43 k.c. poprzez przyjęcie, iż pozwany naruszył dobra osobiste powódki.

W oparciu o te zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, obciążenie powódki kosztami postępowania według norm przepisanych w tym kosztami dojazdów pozwanego do W..

Powódka wносиła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna pomimo tego, iż przeważającej części zarzutów Sąd Apelacyjny nie podziela.

Nie jest zasadny zarzut naruszenia art. 187 k.p.c.

Zgodnie z art. 187 § 1 k.p.c. pozew powinien czynić zadość warunkom pisma procesowego, a nadto zawierać:

- 1) dokładnie określone żądanie, a w sprawach o prawa majątkowe także oznaczenie wartości przedmiotu sporu, chyba że przedmiotem sprawy jest oznaczona kwota pieniężna;
- 2) przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie, a w miarę potrzeby uzasadniających również właściwość sądu;
- 3) informację, czy strony podjęły próbę mediacji lub innego pozasądowego sposobu rozwiązania sporu, a w przypadku gdy takich prób nie podjęto, wyjaśnienie przyczyn ich niepodjęcia.

Zgodnie z art. 126 § 1 i 2 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia pozwu, każde pismo procesowe powinno zawierać m.in. imię i nazwisko lub nazwę stron. Gdy pismo procesowe jest pierwszym pismem w sprawie, powinno ponadto zawierać oznaczenie przedmiotu sporu oraz:

- 1) oznaczenie miejsca zamieszkania lub siedziby i adresu stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników,
- 2) numer Powszechnego (...) (PESEL) lub numer identyfikacji podatkowej (NIP) powoda będącego osobą fizyczną, jeżeli jest on obowiązany do jego posiadania lub posiada go nie mając takiego obowiązku lub
- 3) numer w Krajowym Rejestrze Sądowym, a w przypadku jego braku - numer w innym właściwym rejestrze, ewidencji lub NIP powoda niebędącego osobą fizyczną, który nie ma obowiązku wpisu we właściwym rejestrze lub ewidencji, jeżeli jest on obowiązany do jego posiadania. **SPRAWDZIĆ CZY BYŁ ALE JEŚLI NAWET TO** brak jest podstaw do przyjęcia, iż istnieje związek przyczynowy pomiędzy naruszeniem tego przepisu a treścią orzeczenia. Warunkiem skuteczności zarzutu naruszenia prawa procesowego jest wpływ uchybienia na rozstrzygnięcie, co nie występuje w niniejszej sprawie.

Brak jest podstaw do przyjęcia, że wskazanie w pozwie nieaktualnego adresu pozwanego, czy też pominięcie jego drugiego imienia stanowi uchybienie przepisom prawa. Również brak jest podstaw do przyjęcia, że wyrok powinien zawierać wszystkie imiona stron i ich adresy.

Zgodnie z art. 325 k.p.c. sentencja wyroku powinna zawierać wymienienie sądu, sędziów, protokolanta oraz prokuratora, jeżeli brał udział w sprawie, datę i miejsce rozpoznania sprawy i wydania wyroku, wymienienie stron i oznaczenie przedmiotu sprawy oraz rozstrzygnięcie sądu o żądaniach stron. Zaskarżony wyrok zawiera wszystkie elementy, o których mowa w przepisie.

Oznaczenie strony będącej osobą fizyczną ogranicza się do wskazania jej imienia i nazwiska. Nie jest przy tym konieczne wskazanie wszystkich imion strony.

Sentencja zawiera część wstępną obejmującą oznaczenie stron i dokładnie oznaczenie przedmiotu rozstrzygnięcia oraz rozstrzygnięcie sądu.

Nieprawidłowo skonstruowany jest zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c.

Nieprawidłowa ocena dowodów, czy też ocena niewszechstronna stanowi o naruszeniu art. 233 § 1 k.p.c., nie stanowi zaś naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Przepis ten określa bowiem elementy, jakie powinno zawierać uzasadnienie wyroku, a jego naruszenie może polegać na braku w uzasadnieniu któregoś z tych elementów.

Zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. jest niezasadny, gdyż naruszenie tego przepisu może stanowić usprawiedliwioną podstawę apelacji, tylko wtedy, gdy uzasadnienie wyroku sądu pierwszej instancji zawiera tak kardynalne braki, że niemożliwe jest dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia, co uniemożliwia przeprowadzenie kontroli apelacyjnej. Tylko bowiem wówczas stwierdzone wady mogą mieć wpływ na wynik sprawy.

Wprawdzie Sąd Okręgowy nie odniósł się w uzasadnieniu wyroku do twierdzeń pozwanego, iż nie jest pozwanym w niniejszej sprawie to wobec tego, iż jak wskazano wyżej wywód ten nie znajduje uzasadnienia w obowiązującym stanie prawnym uchybienie to nie ma wpływu na wynik sprawy

Nie jest zasadny zarzut naruszenia art. 232 k.p.c.

Przepis ten określa reguły dowodzenia w procesie cywilnym, które zobowiązują strony do wskazywania dowodów, z których wywodzą one skutki prawne. Dotyczy więc obowiązków stron, a nie sądu. Przedmiotem zarzutu może być jedynie naruszenie art. 232 zd. 2 k.p.c. poprzez niedopuszczenie przez sąd dowodu z urzędu. Taki zarzut nie został podniesiony.

Nie naruszył Sąd I instancji art. 244 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez naruszenie zasady wszechstronnego rozważenia zebranych w sprawie dowodów z dokumentów, pominięciu dowodów istotnych dla sprawy i braku uzasadnienia przyczyn, dla których uznano, iż dokumenty dołączone do pozwu są wiarygodne w konsekwencji doprowadziło do dokonania przez Sąd I Instancji wadliwych ustaleń faktycznych. Ocena tego zarzutu może być dokonana jedynie poprzez dokonanie oceny zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Apelacyjny podziela zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny dowodów.

Nie podziela Sąd Apelacyjny wyводу apelacji, iż wydruk ze strony internetowej stanowi dokument prywatny - art. 245 k.p.c.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy naruszył art. 245 k.p.c., gdyż jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wydruki ze stron internetowych uznał za dokumenty.

Zgodnie z art. 245 k.p.c. dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Oznacza to, że immanentną cechą tego rodzaju dowodu jest podpis. Złożone wydruki podpisu nie zawierają.

Kodeks postępowania cywilnego nie zawiera zamkniętego katalogu dowodów. Dowodami są dokumenty (urzędowe i prywatne), zeznania świadków, opinie biegłych, oględziny, przesłuchanie stron. Ponadto Sąd może dopuścić dowód

z filmu, telewizji, fotokopii, fotografii, planów, rysunków oraz płyt lub taśm dźwiękowych i innych przyrządów utrwalających albo przenoszących obrazy lub dźwięki. (art. 308 § 1 k.p.c.).

Wydruk ze strony internetowej nie jest dokumentem w rozumieniu art. 244 k.p.c. i 245 k.p.c. Może natomiast zostać uznany za "inny środek dowodowy" w rozumieniu art. 309 k.p.c., gdyż w Kodeksie postępowania cywilnego nie zawarto zamkniętego katalogu dowodów i dopuszczalne jest skorzystanie z każdego źródła informacji o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a środkiem dowodowym może być każdy legalnie uzyskany nośnik wiedzy o faktach (np. wyrok Sądu Najwyższego z 5 listopada 2008 r., I CSK 138/08, LEX nr 548795).

Z twierdzeń powódki i zgłoszonych przez nią dowodów wynika, że powódka po zapoznaniu się ze stroną internetową prowadzoną przez pozwanego „zapisła” ją we własnej przeglądarce internetowej. W ten sposób przedstawiła sądowi tylko kopię plików tworzących stronę internetową, a nie jak błędnie stwierdził Sąd Okręgowy wydruki ze strony internetowej prowadzonej przez pozwanego. Możliwość modyfikowania zapisanej treści strony internetowej jest w zasadzie nieograniczona (vide: Szymon Pawelec, Strona internetowa jako źródło dowodowe, PPH 2011 nr 7 str. 40-44).

Oznacza to, że złożone przed powódkę dowody mają niską wiarygodność, albowiem nie wynika z nich czy zapis jest zgodny z tym, co faktycznie było widoczne na ekranie monitora, jako wyświetlana strona internetowa, ponadto nie wiadomo kiedy zapis został dokonany. Zauważyć należy, iż nie wskazuje powódka daty dokonania zapisu, jak i daty naruszenia jej dóbr osobistych.

Dowód z kopii wydruków tworzących stronę internetową internetowej podlega ocenie na podstawie art. 233 § 1 k.p.c.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy dokonał błędnej oceny dowodu uznając go za wiarygodny, co wynika przede wszystkim z przyjęcia przez ten sąd, iż powódka przedstawiła wydruki ze strony internetowej pozwanego, nie odniósł się zaś do charakteru tego dowodu.

Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi pozytywne dla siebie skutki prawne. Przepis art. 6 k.c. nakazuje rozstrzygnąć sprawę na niekorzyść osoby opierającej swoje powództwo na twierdzeniu o istnieniu jakiegoś faktu, jeżeli nie został on udowodniony.

Dlatego też, w ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew twierdzeniu Sądu Okręgowego brak było podstaw do przyjęcia przez Sąd Okręgowy, że powódka udowodniła naruszenie dóbr osobistych.

W sytuacji, gdy pozwany zaprzeczył treści tych wydruków uznać je należy za niewystarczające dla udowodnienia przez powódkę, że pozwany naruszył jej dobra osobiste. Wystarczającym mogłoby być choćby zgłoszenie również dowodu z zeznań świadków na okoliczność istnienia zarzucanych zapisów, bądź też uwiarygodnianie wydruku strony internetowej poprzez dokonanie tej czynności przy udziale notariusza.

Nieprawidłowo skonstruowany jest zarzut naruszenia art. 23 k.c., 24 k.c., 43 k.c. poprzez „przyjęcie, iż pozwany naruszył dobra osobiste powódki”.

Naruszenie prawa materialnego może polegać na:

- błędnym ustaleniu, że istnieje norma prawna faktycznie nieistniejąca, zaprzeczeniu istnienia normy prawnej – tzw. pogwałcenie prawa w ścisłym znaczeniu tego słowa;
- błędnym zrozumieniu normy prawnej – naruszenie prawa przez błędną wykładnię;
- błędnym przyjęciu lub zaprzeczeniu związku, jaki zachodzi między faktem ustalonym w procesie a normą prawną – naruszenie prawa przez niewłaściwe zastosowanie/ lub niezastosowanie tzw. błąd subsumcji.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej wykładni wskazanych przepisów prawa materialnego.

Uchybienie sądu polega na błędnym ich zastosowaniu, ponieważ powódka nie udowodniła, że pozwany naruszył jej dobra osobiste.

Dlatego też Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. stosownie do jego wyniku.

Brak było podstaw do uwzględnienia wniosku pozwanego o zasądzenie kosztów dojazdu do W., gdyż nie wskazał on ich wysokości.